

Etkinlikler - Voyvoda Caddesi Toplantıları 2003-2004

Apel Galeri

Nevzat Sayın

Biz çeşitli nedenlerle yapılara müdahale ediyoruz. Bu müdahalenin boyutu aslında birkaç anlamda çok fazla önem taşıyor. Birincisi, yaptığımız her şey aslında bir tür değişiklik; yani biz var olan bir yapıyı şu ya da bu şekilde değiştiriyoruz. İzleri siliyor muyuz, bir daha hiçbir zaman okunamayacak bir hale mi getiriyoruz, yoksa çok iyi olduğunu düşündüğümüz bir şeyi mi onun yerine koyuyoruz? Bu konular son derece önemli görünüyor. İkincisi: İşin ne olduğundan daha fazla, onu kime yaptığımız önem kazanıyor.

Bizim önümüzdeki örnekte, ne istediğini çok iyi bilen, dahası bunun nasıl olması gerektiği konusunda epeyce fikri olan , bizden daha cesur biri vardı. Galatasaray Lisesi'nin arkasındaki duvarın önünden yürürken tam karşınızda duran yapıdan söz edeceğim. Daha doğrusu, bu yapının alt iki katı üzerinde konuşacağız. Alt iki kattan biri küçük bir bodrum kat. Biz bu yapıyla karşılaştığımızda, bir marangoz küçük bir tezgâhıyla hâlâ çalışmaktaydı. Üst kat ise oldukça kötü kullanılmış bir apartman dairesiydi ve bizim bu mekânları bir sanat galerisine dönüştürmemiz gerekiyordu.

Dönüştürmeyi yaparken, zihnimizde bembeyaz duvarları olan bir mekân vardı. Temizlik yaptıkça, mekânın doluluğu yüzünden okunmayan birtakım şeylerle karşılaştık; ardından, kullanmayacağımız kapıları, çerçeveleri söktüp çıkarmaya başladık. bütün sıvaları aldıktan ve kullanmayacağımız birimleri yapıdan çıkardıktan sonra öyle bir yapıyla karşılaştık ki, hiçbir şey yapamaz duruma geldik.

Mimarlık genellikle bir şey "yapmak" üzerine kuruludur; burada ise tersten bir kararla, hiçbir şey "yapmasak" daha iyi olacağı noktasında durduk. Basit bir değişiklik olarak, alt katla üst katı içerden bir merdivenle bağladık. Arkadaki balkonu küçük bir sera haline dönüştürerek özellikle hacimli birtakım nesnelerin sergilenebileceği bir yer haline getirdik. Mekân sokağın kendisine çok benziyordu. Alt kattaki duvarları sıvadık, kapladık, düzelttik ve zemini yeniledik, sokaktan kopardık. Yukarıda ise yeniden o sokağın görüntüsüne döndük ve hemen hemen hiçbir müdahalede bulunmadık.

Bu tür durumlarda, belki biraz da korkunun getirdiği bir iyilikle elinizi sürmeye çekiniyorsunuz. Dolayısıyla mekânsal bir müdahalede bulunmadan kaplama malzemeleri tümüyle soyuldu. Üst kata çıktığımızda gördüklerimiz yapının kendisinde var olan şeylerdi.

Bir galeri mekânı için aslında çok alışkın olunmayan bir görüntü çıktı ortaya. Genellikle beyaz duvarlar, bakılan şeyle bakan kişinin arasına en az objenin girmesini sağlar, bunlar bizim de kabul ettiğimiz düzenlemeler. Ama bu mekânın söylediği bir şey vardı ve böylece kaldı.

Beyaz duvarları olan bir galeriden , parçalardan birini satın alıp evinize ofisinize ya da kullanacağınız yere götürdüğünüzde ilginçtir, çoğu zaman o resim o resim değildir; yani aldığımız şeyle evinizde gördüğünüz şey arasında bir fark vardır. Aslında fark, onun belirli bir bağlam içerisinde değerlendirilmesi yüzünden oluşur. Ya sığmaz ya olmaz. Bu mekânda enteresan bir şey oldu: Resmi alıp götüreceğiniz yerdeki gibi bir durumla karşı karşıyasınız; yani mekânın kendisi eserin o doluluk içerisinde sergilenmesini sağlıyor.

Kapıları söktükten sonra mekânda kalan boşluklara, duvarlara dokunulmadı. Hatta alt kattaki ustanın büyük eski aynası da buraya taşındı. Bu ayna hiçbir sergide oradan çıkmadı.

Burada, sergilenen şeyler, mekânla her zaman çok iyi bütünleşiyor gibi görünüyor. Taktığımız ve eklediğimiz hiçbir şey, oraya öylece tutturulmuş, oranın malıymış gibi davranmıyor; onların da sonradan getirildikleri, sonradan eklendikleri görülüyor.

Yapılara müdahalenin ölçüsünün önemsenmesi gerektiğini, yapının niteliği, ne olursa olsun o kadar zamanı bulunduğu yerde geçirmiş olmasının kendi başına bir kıymeti olduğunu düşünüyorum.